

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm 2011-09-27
Ert dnr U2011/3651/SV
Vårt dnr 5-43/11

Remissvar – Konst- och kulturutbildningar samt nya yrkeshögskoleutbildningar – Ett anpassat regelverk för de kompletterande utbildningarna

Nämnden för hemslöjdsfrågor (NFH) har tagit del av rubricerade remisspromemoria och önskar yttra följande:

Om utbildningar på förberedande och eftergymnasial nivå inom konst och kultur

Inom hemslöjdens område finns en lång och viktig tradition av kompletterande och eftergymnasiala utbildningar. Bland andra Sätergläntan, HV-skola och Capellagården är goda exempel. NFH fäster stor vikt vid dessa utbildningarna eftersom de svarar för en stor del av kompetensförsörjningen och utvecklingen inom hemslöjden. Att flera av dessa utbildningar hör hemma inom yrkeshögskolan bedöms som gynnsamt för de studerandes möjligheter att träda in i yrkeslivet och för att bevara kompetenser inom smala yrkesområden. Det är vidare NFH:s bedömning att sådana utbildningar utgör viktiga rekryteringsbaser för högskoleutbildningar. Denna aspekt har fått förstärkt betydelse i och med etableringen av Göteborgs universitets kandidatutbildning, Ledarskap i slöjd och kulturhantverk, men gäller även en rad andra utbildningar inom det konstnärliga området. NFH menar att ingångsnivån på studenter i högskolan gynnas av förberedande utbildningar, något som höjer kvaliteten på högskolans utbildningar.

NFH ser det som mycket viktigt att konst- och kulturutbildningar har stor frihet. Deras viktigaste uppgift är inte att leverera skraddarsydd sökande till högskolan, utan att se till att odla det originella och personliga tillsammans med grundläggande färdigheter. Denna inställning står inte i motsättning till att utbildningar på den aktuella nivån även bör rusta de studerande för de villkor som möter dem i yrkeslivet.

Allmänt

Som helhet ser NFH positivt på promemorians innehåll. Det är bra att rollen för de förberedande konstnärliga utbildningarna liksom utbildningarna som bevarar och utvecklar kulturarvet klargörs i en särskild förordning. Det är samtidigt välkommet att sådana utbildningar som medverkar till utveckling av yrkeskunnande inom det konstnärliga eller kulturella området ges möjlighet att stödjas inom en sådan förordning.

NFH ser också positivt på att de direkt yrkesinriktade konstnärliga utbildningarna på den eftergymnasiala nivån också får en hemvist inom yrkeshögskolan, särskilt om tanken på en särskild kvot för smala yrken förverkligas.

NFH:s yttrande berör fortsättningsvis förslaget om förordning om konst- och kulturutbildningar.

Bra kriterier men problematiska undantag

NFH ser positivt på de kriterier för stöd och bidrag, som anges i förslaget till förordningen. Det gäller bland annat 4§ bestämmelser om samverkan med omvärlden och 11§ där särskilt punkten 7 om kvalitetssäkring välkomnas. Det är emellertid tveksamt om dessa bestämmelser får någon verkan när 6§ öppnar för breda möjligheter att göra undantag från en rad viktiga kriterier. Det är NFH:s uppfattning att möjligheten till sådana undantag bör begränsas.

Faktiska kostnader

NFH vill betona betydelsen av en referensgrupp för YH-Myndigheten där högskolan är representerad, inte bara vad gäller innehåll och relevans för sektorn, utan också för bedömning av vad som i 28§ menas med faktiska kostnader.

Korttidskurser

NFH vill understryka vikten av att korta kurser ryms inom systemet. Detta är viktigt utifrån ett kulturarvsperspektiv. Det kan t.ex. handla om att föra vidare en viss kunskap inom ett smalt område som håller på att gå förlorad genom att traditionsbärarna blir färre.

Studering från andra länder och kulturer

Det är av stor vikt i en alltmer internationaliserad värld att man finner former för en rimlig andel utländska studenter vid konst- och kulturutbildningarna. Gränsöverskridande möten och influenser från andra länder är viktiga för att det ska kunna skapas en kreativ utbildningsmiljö.

Differentierat statsbidrag – konsekvenser?

En central fråga i promemorian är tanken på ett differentierat statsbidrag. Å ena sidan innebär förslaget att det nu blir möjligt att helfinansiera dessa utbildningar, vilket är välkommet, å andra sidan att många utbildningar kan komma att få påtagligt försämrade ekonomiska förutsättningar och därmed riskerar att läggas ner. Frågan är nära förknippad med frågan om rimligt antal studieplatser inom området. Här råder, som påpekas i promemorian osäkerhet. Det saknas dock inte – som promemorian påstår - underlag som motsäger den s.k. bilden av överutbildning. Den statistiska sammanställning som FRIKS gjort visar snarare på motsatsen.

Promemorian tar ställning för att nuvarande volym bör bibehållas, men analyserar inte vad ett differentierat statsbidrag kan komma att betyda för volymen. NFH ser det därför som mycket viktigt att departementet tillser att en konsekvensanalys genomförs med anledning av förslaget om differentierat statsbidrag. Frågor som behöver besvaras är hur differentierat statsbidrag kan komma att påverka tillgången på utbildningsplatser för de sökande och i vad mån det i sin tur inverkar på breddad rekrytering och kvaliteten på de sökande till högskolan.

Styrning och politisk vilja

Även om promemorian beskriver utbildningsplatsvolymerna nära dagens, innebär förordningens skrivningar att denna fråga läggs helt i händerna på YH-Myndigheten (38§). NFH ser det som viktigt att regeringen i regleringsbrev anger vilket utrymme som anvisas för just konst- och kulturutbildningar. Här ligger uttrycket för den politiska viljan att Sverige ska ha en rimlig sektor av förberedande konst- och kulturutbildningar. Om en öronmärkning inte görs i regleringsbrevet, är risken stor att denna relativt lilla sektor blir ett dragspel för att kompensera för skiftande och stora behov inom yrkeshögskolan. Signaler om ett sådant resonemang har redan kommit från YH-Myndighetens ledning.

CSN

Slutligen vill NFH framföra att möjligheten till studielån redan från 18 års ålder är viktig om rekryteringen av studenter till högskolan ska kunna nå ner i åldrarna och rekryteringsbasen breddas. I förslaget till förordning anges studiestöd enligt avdelning A 2 för de förberedande utbildningarna, något som skulle skapa svårigheter i detta avseende. Vi ser det därför som rimligt med en annan lösning, exempelvis den under förarbetet diskuterade avdelningen A 4, en lösning som öppnar för 18-åringarna.

Nämnden beslöt vid sitt sammanträde den 14 juni 2011 att ge ordförande och kanslichef i uppdrag att avge remissvar.

Nämnden för hemslojdsfrågor

Bo-Erik Gyberg
Ordförande

Eva Ohlsson
Kanslichef